

ชื่อวิทยานิพนธ์ ประสบการณ์ของพยาบาลในการปฏิบัติงานกรณีฉุกเฉินพิบัติภัย ในโรงพยาบาล
ของจังหวัดพังงา

ผู้เขียน นางสาวสุนันทา ลักษิณีติกุล

สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์ (การพยาบาลผู้ใหญ่)

ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบเฮอร์เมนิวติคส์ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายและอธิบายประสบการณ์การปฏิบัติงานกรณีฉุกเฉินพิบัติภัย ในโรงพยาบาลของจังหวัดพังงา ในช่วงสัปดาห์แรก ภายหลังจากการเกิดกรณีพิบัติภัยเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ผู้ให้ข้อมูลเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทุกระดับของจังหวัดพังงา ที่ให้การดูแลผู้ประสบภัยทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ได้แก่ โรงพยาบาลพังงา ตะกั่วป่า ตะกั่วทุ่ง ท่าอากาศยานแม่สอด เชียงใหม่ และบุรีรัมย์ จำนวน 12 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและบันทึกเทป ระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 ถึงเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2549 วิเคราะห์ข้อมูลโดยประยุกต์ใช้ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบเฮอร์เมนิวติคส์ของแวนมาน (van Manen, 1990) ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลให้ความหมายของการปฏิบัติงานกรณีฉุกเฉินพิบัติภัย ในโรงพยาบาลของจังหวัดพังงาใน 4 ลักษณะ คือ 1) แก้ปัญหาทุกด้าน จัดการทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยและญาติ 2) ให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วยจิตวิญญาณ และเสียสละ 3) เน้นการช่วยชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ ในระยะวิกฤต และ 4) ใช้ภาษากายเป็นสื่อในการปฏิบัติการพยาบาล และผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์การปฏิบัติงานในเหตุการณ์กรณีพิบัติภัย 11 ลักษณะ คือ 1) การบริหารจัดการด้านอัตรากำลัง/การประสานงาน 2) การคัดกรอง 3) การส่งต่อ/ออกไปรับส่งต่อ 4) การดูแลผู้ป่วยภาวะฉุกเฉิน/วิกฤต 5) การจัดการและการดูแลบาดแผล 6) การพยาบาลในห้องผ่าตัด 7) การพยาบาลพื้นฐาน 8) การดูแลด้านจิตใจ 9) การจัดการด้านข้อมูล 10) การบริการติดต่อญาติ และ 11) การทำหน้าที่นอกเหนือบทบาทการพยาบาล และมีปัจจัยส่งเสริมการปฏิบัติงานกรณีฉุกเฉินพิบัติภัย 5 ด้าน คือ 1) อาสาสมัครด้านต่างๆ 2) บุคลากรที่มีความสุข 3) ยา/อุปกรณ์ เวชภัณฑ์ทั้งของโรงพยาบาลและหน่วยงานอื่นๆ 4) ประสบการณ์การทำงานของพยาบาล และ 5) การซ่อมแผน/แนวทางการปฏิบัติงานด้านอุบัติเหตุหมู่ และสิ่งที่เป็นปัญหา/อุปสรรคต่อการปฏิบัติงานกรณีฉุกเฉินพิบัติภัย มี 9 ลักษณะ คือ 1) ปัญหาการสื่อสาร 2)

ปัญหาการสื่อสารภาษา 3) ปัญหาการจัดการ การดูแลบาดแผล และปัญหาแผลติดเชื้อ 4) ปัญหาการจัดการด้านข้อมูล 5) ปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์/เวชภัณฑ์ 6) ปัญหาขาดแคลนบุคลากร 7) ปัญหาการทำงานกับแพทย์ที่มาช่วยเหลือ 8) ปัญหาขาดแคลนห้องเก็บศพ และ 9) ปัญหาความช่วยเหลือที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ จากประสบการณ์การปฏิบัติงานในเหตุการณ์ครั้งนี้ ทำให้พยาบาลเกิดการเรียนรู้ ใน 6 ลักษณะ คือ 1) เรียนรู้ทีมแพทย์ พยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานในเหตุการณ์ภัยพิบัติสามารถให้การช่วยเหลือเร็ว และทันท่วงที 2) เรียนรู้การบริหารจัดการด้านกำลังคน 3) เรียนรู้การจัดการด้านข้อมูล 4) เรียนรู้การใช้วิทยุสื่อสารแทนโทรศัพท์ 5) เรียนรู้การดูแลบาดแผลผู้ประสบกรณีพิบัติภัย และ 6) เรียนรู้ และเตรียมความพร้อมทั้งระดับบุคคลและระดับนโยบาย และผู้ให้ข้อมูลมีความรู้สึกต่อบทบาทการปฏิบัติงานกรณีกรณีพิบัติภัย ใน 3 ลักษณะ คือ 1) รู้สึกภูมิใจ/ดีใจที่ได้ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และภูมิใจที่ผู้ประสบภัยประทับใจผลของการพยาบาล 2) รู้สึกประทับใจในน้ำใจของคน ทั้งเจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร และชาวบ้าน และ 3) รู้สึกขัดแย้งในบริการของเจ้าหน้าที่สุขภาพ

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับประสบการณ์ของพยาบาลในการปฏิบัติงานกรณีกรณีพิบัติภัย ในโรงพยาบาลทุกระดับ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในเหตุการณ์อุบัติภัยหมู่ และการปรับปรุงการซ้อมแผนอุบัติภัยหมู่ ให้พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสถานการณ์ที่มีภัยพิบัติ ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

Thesis Title Experiences of Nurses Practising during Tsunami at Hospitals of Phang-Nga Province

Author Miss Sununta Lukthitikul

Major Program Nursing Science (Adult Nursing)

Academic Year 2006

ABSTRACT

The objective of this hermeneutic phenomenological research was to describe and explain experiences of nurses practising during the tsunami event at hospitals of Phang-Nga province during the first week after tsunami attacked on 26 December 2004. The informants were 12 registered nurses who had working experience for at least 1 year and worked in hospital during the first week for at least 5 days. Data were collected using in-depth interviews with interview guide developed by the researcher between March 2006 and June 2006. The van Manen's hermeneutic phenomenological method was used to analyze the data.

Findings of the study revealed that the meaning of nurses practising during the tsunami event could be classified into 4 themes: 1) solving all problems and managing all things in responding the clients' needs, 2) caring for the victims with spirit and make sacrifice, 3) life safety is the most important issue in the critical period, and 4) nursing care by body language for communication. Nurses' experience during the tsunami comprised 11 categories: 1) nursing management and coordination, 2) health screening, 3) referring, 4) caring for acute and critical clients, 5) wound management, 6) intra-operative care, 7) basic nursing care, 8) mental care 9) information management, 10) service information to clients' families, and 11) non-nursing practice. Enhancing factors for nursing practice comprised 5 categories: 1) volunteers, 2) health personnel team, 3) medications and medical equipment, 4) nurses' clinical experience, and 5) practice guidelines and rehearsal for mass casualty. The obstacle factors for nursing practice comprised 9 categories: 1) damage to telephone lines, 2) language problem, 3) problems of wound management and wound infection, 4) problems of information

management, 5) shortage of medicine and medical equipment, 6) shortage of health personnel, 7) working conflicts with volunteer doctors, 8) shortage of hospital morgues, and 9) receiving expired drugs and unwanted medical products. Lessons learned by nurses from nursing practice during the tsunami comprised 6 categories: 1) the health personnel team that has been working in a disaster event can help tsunami victims immediately and rapidly, 2) personnel management, 3) data collection and management, 4) replacement of telephone during the tsunami by other means communication, 5) tsunami wound management, and 6) learning and preparedness for tsunami both at individual and policy level. Feelings expressed by nurses practising in tsunami comprised 3 categories: 1) being proud and feeling good as a result of nursing practice, 2) good impression of health personnel and volunteers, and 3) feeling conflict in some health personnel services.

This study provides a deeper understanding for nurses practising in a tsunami. The knowledge gained from this study is beneficial in guiding nurses' practice in disaster nursing and improving guidelines and preparedness for tsunami or other similar mass casualties.